

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών & Πολιτισμού
Τμήμα: Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών

Πτυχιακή Εργασία

Η Νέα Αρτάκη με τις αντιθέσεις της

Φοιτητής: Γεώργιος Αντωνίου (Α.Μ. 17075)
Επιβλέπων Καθηγητής: Κωνσταντίνος Καράμπελας

ΑΘΗΝΑ 2022

University West Attica
School of Applied Arts & Culture
Department of Photography and Audiovisual Arts

Thesis

Nea Artaki with its contrasts

Student: Georgios Antoniou (Registration Number 17105)

Supervisor Professor: Konstantinos Karabelas

ATHENS

2022

Υπεύθυνος καθηγητής και μέλος της εξεταστικής επιτροπής

Καράμπελας Κωνσταντίνος, μέλος ΕΔΙΠ

Επιβλέπων καθηγητής και μέλος της εξεταστικής επιτροπής

Αποστολόπουλος Νικόλαος, Λέκτορας

Επιβλέπουσα καθηγήτρια και μέλος της εξεταστικής επιτροπής

Ξανθοπούλου Ζωή, Ακαδημαϊκή Υπότροφος

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Αντωνίου Γεώργιος του Σωτηρίου, με αριθμό μητρώου 17105 φοιτητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Απικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών, δηλώνω υπεύθυνα ότι: «Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο συντάξας την πτυχιακή εργασία Αντωνίου Γεώργιος :

X

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πτυχιακή εργασία αυτή αναφέρεται στη Νέα Αρτάκη με τις αντιθέσεις της και την πορεία της προς την πρόοδο δια μέσου των αιώνων. Δεν είναι καθόλου νέα η Αρτάκη, αντιθέτως έχει ιστορία χιλιάδων ετών, όπως διαβάζουμε στα Ομηρικά Έπη και όπως γράφει ο Σοφοκλής. Όπως κάθε λαός η Αρτάκη μαζί με την Κύζικο στη διάρκεια της προϊστορικής και ιστορικής διαδρομής της είχε πολλές διακυμάνσεις στους διάφορους τομείς, στον πληθυσμιακό, στον οικονομικό, στον κοινωνικό, στον πολιτικό και στον πολιτισμικό. Πολλές φορές καταστράφηκε από φυσικούς εχθρούς και από τα στοιχεία της φύσης. Όμως η ψυχή των Κυζικηνών και Αρτακηνών έμενε πάντοτε όρθια εμπνεόμενη από τις πολιτιστικές, κοινωνικές και θρησκευτικές αξίες. Ήταν και είναι Έλληνες μέχρι σήμερα παρόλες τις ήττες, τις σφαγές και την υποδούλωση στους Τούρκους. Και δεν ήταν μόνο αυτά, ήρθε και ο μεγάλος ξεριζωμός στη διάρκεια της μικρασιατικής καταστροφής μετά τις στρατιωτικές επιτυχίες, ήρθαν οι προδοσίες και οι κάτοικοι με το γενικό διωγμό της Μικράς Ασίας του 1922 διασκορπίστηκαν σε όλα τα μέρη της οικουμένης χωρίς όμως να ξεχάσουν την πατρίδα που τους ανέθρεψε και τους δίδαξε τον πολιτισμό. Όπως όλοι οι πρόσφυγες με μια κουβέρτα στα χέρια και ελάχιστα ενδύματα σαν τον Οδυσσέα του Ομήρου περιπλανήθηκαν, ταλαιπωρήθηκαν σε πολλά μέρη και της κυρίως Ελλάδας και στο τέλος επέλεξαν σαν νέο τόπο κατοικίας ένα πετρώδες και γεμάτο έλη χώρο που η γεωγραφική του διαμόρφωση θύμιζε την παλαιά Αρτάκη και επανίδρυσαν τη Νέα Αρτάκη, την οποία οδηγούν όσο μπορούν προς την πρόοδο παρά τα προβλήματα και τις συμφορές, παρά τις ασθένειες και τους πολέμους της σύγχρονης εποχής. Μία μικρή και σεμνή επιγραφή, η οποία απευθύνεται στους επισκέπτες κρύβει ένα μεγαλείο ανθρωπιάς και πολιτισμού “Καλώς ήρθατε στη Νέα Αρτάκη”.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>Εισαγωγή</u>σελ.	7-8
<u>Κυρίως μέρος</u>σελ.	9
Ιστορική αναδρομή.....σελ.	9-14
Φωτογραφίες Νέας Αρτάκης-Σχολιασμός.....σελ.	14-23
Φωτογραφίες Νέας Αρτάκης-Αντιθέσεις.....σελ.	23-38
Συμπεράσματα-Επίλογος.....σελ.	39
Βιβλιογραφία.....σελ.	40

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΝΕΑ ΑΡΤΑΚΗ

Γενικές Πληροφορίες

Η **Νέα Αρτάκη** είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Εύβοιας και υπάγεται διοικητικά στο Δήμο Χαλκιδέων. Βρίσκεται 10 χιλιόμετρα βόρεια της Χαλκίδας. Τις τελευταίες δεκαετίες η επέκταση και των δύο πόλεων έχει συνδέσει πολεοδομικά της δύο αυτές περιοχές, δίνοντας στην Νέα Αρτάκη την εικόνα προαστίου της Χαλκίδας. Η Νέα Αρτάκη ήταν έδρα του Δήμου Νέας Αρτάκης, μέχρι την κατάργησή του το 2010, σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης. Ο οικισμός πήρε το σημερινό του όνομα όταν εγκαταστάθηκαν σε αυτόν πρόσφυγες από την Αρτάκη της Κυζίκου της Μικράς Ασίας. Μέχρι τότε λεγόταν Βατώντα. Η ονομασία άλλαξε επίσημα το 1933. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011 ο μόνιμος πληθυσμός είναι 9.489.

Προέλευση Ονομασίας

Η περιοχή όπου βρίσκεται σήμερα η Νέα Αρτάκη, πριν την άφιξη των προσφύγων το 1922, ήταν μια ελώδης περιοχή με πολύ υγρό κλίμα η οποία ανήκε σε γαιοκτήμονες της οικογένειας Βουδούρη. Το 1922 πρόσφυγες από την Αρτάκη της Κυζίκου εγκαταστάθηκαν οι περισσότεροι στην ελώδη αυτή περιοχή, ενώ λίγο καιρό αργότερα εγκαταστάθηκαν στον

οικισμό και τριάντα προσφυγικές οικογένειες από την Κατάτοπο της Κυζίκου. Όπως είναι σύνηθες με τις ονομασίες πόλεων που ονομάζονται από αντίστοιχες πόλεις που εγκαταλείφθηκαν στην Μικρά Ασία, πριν από το όνομα της πόλης μπήκε το επίθετο *Νέα*.

Διοικητικές Μεταβολές

Ο οικισμός λίγο μετά την ίδρυσή του εντάχθηκε στην κοινότητα Βατώντας όπου μόλις είχε δημιουργηθεί. Η κοινότητα μετονομάστηκε σε κοινότητα Αρτάκης το 1933 και αναγνωρίστηκε σε δήμο το 1989. Ο Δήμος Αρτάκης διατηρήθηκε αμετάβλητος μέχρι το 2010, οπότε καταργήθηκε με την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης και η Νέα Αρτάκη εντάχθηκε στο νέο διευρυμένο Δήμο Χαλκιδένων.

Θρησκεία

Η εκκλησία της Παναγίας Φανερωμένης ιδρύθηκε μετά το συμβάν όπου αναφέρθηκε από μία ομάδα ανήλικων κοριτσιών ότι εμφανίστηκε η Παρθένος Μαρία μπροστά τους στις 29 Απριλίου 1951 σε μια τοποθεσία πολύ κοντά στην ακτή στα βορειοδυτικά περίχωρα της πόλης. Μέσα σε λίγους μήνες ξεκίνησε η ανέγερση της εκκλησίας και κατασκευάστηκαν χώροι προσκυνήματος αφιερωμένοι στη ζωή του Ιησού και της Παρθένου Μαρίας.

Επαγγέλματα και Ασχολίες

Οι κάτοικοι της πόλης ασχολούνται κυρίως με την αλιεία, τη γεωργία και το εμπόριο. Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν μεγάλες πτηνοτροφικές μονάδες που απασχολούν αρκετούς εργαζόμενους. Την τελευταία εικοσαετία υπάρχει έντονη οικοδομική δραστηριότητα. Εκτός των διαφόρων αξιοθέατων, η Νέα Αρτάκη φημίζεται για τα γραφικά ουζερί της παραλίας τα οποία και προσφέρουν εισόδημα σε πολλές οικογένειες της πόλης.

Εκδηλώσεις

Κάθε καλοκαίρι οι κάτοικοι και οι τουρίστες μπορούν να συμμετάσχουν στα Κυζίκεια. Τα Κυζίκεια είναι ένα σύνολο από μια σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων με θέμα τους παραδοσιακούς χορούς, πολεμικές τέχνες, μουσική και θεατρικές παραστάσεις. Η εκδήλωση αυτή γίνεται με σκοπό να αναβιώσουν παραδόσεις και έθιμα τους παρελθόντος αλλά και να δώσει την ευκαιρία στους κατοίκους της να αναδείξουν τον κόπο και τα talέντα τους. Επίσης μία λαϊκή εκδήλωση ήταν η καλούμενη γιορτή της σαρδέλας κατά την οποία οι αλιείς προσέφεραν αφιλοκερδώς άφθονη ποσότητα σαρδέλας αφού την έψηναν προηγουμένως σε ντόπιους και ξένους επισκέπτες. Τα τελευταία όμως χρόνια έχει καταργηθεί εξαιτίας διαφόρων καταστάσεων και του κορονοϊού.

Ο ξεριζωμός, η προσφυγιά και η Ιστορία

Την 29η Αυγούστου 1922 με δύο κουβέρτες και λίγα ρούχα στα χέρια τους, οι κάτοικοι της Αρτάκης της επαρχίας του Κυζίκου εγκαταλείπουν τα σπίτια τους, την περιουσία τους, τις

δουλειές τους, τον τόπο τους και την ίδια την ζωή τους και μεταβαίνουν στο νησί Μαρμαρά. Η Αρτάκη της Κυζίκου είναι Αρχαία Ελληνική αποικία των Μιλησίων και με έντονο το Ελληνικό στοιχείο μέχρι και το 1922, η Αρτάκη Κυζίκου είναι η αλησμόνητη πατρίδα των κατοίκων της Νέας Αρτάκης Εύβοιας.

ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι η χερσόνησος της Κυζίκου επί της Μικράς Ασίας περιλάμβανε δεκατέσσερα χωριά παράλια, την Αρτάκη και τρία Μεσόγεια χωριά. Η αρχή της ύπαρξης της Αρτάκης χρονολογείται από τους προϊστορικούς χρόνους, οπότε και λεγόταν Ηρτάκη.

Ο Σοφοκλής αναφέρει ότι η Αρτάκη ήταν ένδοξος¹ κατά τους αρχαίους χρόνους. Ανάμεσα στα θαυμάσια έργα της Αρτάκης συμπεριλαμβάνεται και ένας ναός της Αφροδίτης ο οποίος αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο και επίσης υπήρχε μία κρήνη δίπλα στην οποία σύμφωνα με την παράδοση έθεσαν οι Αργοναύτες την άγκυρα της Αργούς(αργοναυτική εκστρατεία).Η πόλη στη διάρκεια της ύπαρξής της στη Μικρά Ασία διήλθε ειρηνικούς χρόνους και δύσκολες περιόδους πολέμου, λεηλασιών και εμπρησμών, αλλά και περιόδους οικονομικής ανάπτυξης και ευμάρειας. Η πόλη της Αρτάκης κατά τους ιστορικούς χρόνους ήταν ελεύθερη², διεπόμενη από το δημοκρατικό πολίτευμα. Κατά τους χρόνους της ακμής των Περσών κατέστη φόρου υποτελής στο Μέγα Βασιλέα. Επίσης έλαβε μέρος στην αποστασία των Ιώνων, οι οποίοι ήθελαν να απαλλαγούν από την εμποπτεία του βασιλέα των Περσών. Το 492 π.Χ. Οι Φοίνικες που ήταν σύμμαχοι των Μήδων κατέκαψαν την πόλη της Αρτάκης.

Παρόλα αυτά η Αρτάκη σαν άλλος φοίνικας αναστήθηκε από την τέφρα όπως ιστορεί ο ιστορικός Ηρόδοτος. Τα χρόνια πέρασαν και μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο κυριεύτηκε και ακολούθησε την τύχη της Κυζίκου.

Στη διάρκεια των βυζαντινών χρόνων συναντάμε την Αρτάκη να μνημονεύεται ως έχουσα το σεπτό ναό της υπεραγίας Θεοτόκου, ο οποίος ήταν ξακουστός διότι σε αυτό το ναό της Θεομήτορος προσήρχονταν σαν προσκυνητές και οι βασιλιάδες της Κωνσταντινούπολης. Μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1063 μ.Χ. καταστράφηκε η Κύζικος και κατέστη η Αρτάκη έδρα της μητροπόλεως της Κυζίκου.

Την περίοδο της Τουρκοκρατίας οι Αρτακινοί κάτοικοι παρέδωσαν το κλειδί της πόλεως τους πάνω στο ανατολικό ύψωμα της Αρτάκης στον Μουράτ Μπαγάρ δηλώνοντας υποταγή και με αυτόν τον τρόπο διασώθηκε η Αρτάκη από τη λεηλασία. Το 1356 μ.Χ. κατελήφθη από το βασιλόπαιδα Σουλεϊμάν, οποίος ήταν γιός του Ορχάν.

Τρία έτη αργότερα έγινε παρά την Κύζικο ναυμαχία μεταξύ των Ενετών και των Τούρκων³. Μετά την τουρκική κατάκτηση, αχλής και σκοτάδι καλύπτει την Αρτάκη, οι πλουσιότεροι των κατοίκων αυτής σφαγιάστηκαν και οι περιουσίες τους αρπάχτηκαν από τους επιδρομείς

¹Σοφοκλής, Απόςπασμα 776,Εκδοση Δίνδορφ

²Ηρόδοτος,Βιβλ. IV,14 και VI, 33

³Μακρής Κωνσταντίνος, χειρόγραφες σημειώσεις, τέλη 19ου αιώνα

αντίθετα με τα φερμάνια του σουλτάνου. Διανοούμενοι άλλοι σφαγιάστηκαν και άλλοι σώθηκαν εκ πατρισθέντες και έτσι το σκοτάδι της αμάθειας και η φτώχεια εξαπλώθηκαν παντού.

Τους κατοπινοίς χρόνους όταν περιορίστηκαν οι διωγμοί κατόρθωσαν μερικοί Αρτακινοί να κάνουν περιουσία. Αυτό επιτεύχθηκε κατά τους ναπολεόντειους πολέμους και αργότερα κατά το ρωσοτουρκικό πόλεμο αρκετοί ναυτικοί από την Αρτάκη δημιούργησαν περιουσία αφού έγιναν караβοκύρηδες⁴ και απέκτησαν οικία στην Αρτάκη και αξιόλογα κτήματα.

Η πόλη της Αρτάκης πολλές φορές καταστράφηκε από πυρκαγιές διότι και οι δρόμοι ήταν στενοί και τα σπίτια ξύλινα. Είναι άγνωστο πόσες πυρκαγιές συνέβησαν. Μία όμως μεγάλη πυρκαγιά που έγινε γύρω στο 1800 μ.Χ. μνημονεύεται από το συγγραφέα της Αναγραφής της Κυζίκου. Στη διάρκεια της πυρκαγιάς ο ένας από τους δύο θόλους του μητροπολιτικού ναού της Αρτάκης κατέπεσε. Κατά το έτος 1854 μ.Χ. στις 30 Ιουνίου μεγάλη πυρκαγιά κατέστρεψε σχεδόν ολοσχερώς την Αρτάκη.

Η τελευταία μεγάλη πυρκαγιά στην Αρτάκη έγινε τον Αύγουστο του 1917 και περιγράφεται από τον Ιπποκράτη Μακρή στο τέταρτο κεφάλαιο "Η τελευταία δεκαετία".

Μετά από όλα αυτά η Αρτάκη ξανακτίστηκε πάνω σε ένα τριγωνικό ακρωτήριο στην προέκταση του οποίου υπάρχει μόλος που αποτελείται από γρανιτικούς ογκολίθους εισχωρώντας περίπου 50-60 μέτρα μέσα στη θάλασσα.

Οι Αρτακινοί σαφώς διακρίνοντας από τους περιοίκους από το γλωσσικό τους ιδίωμα⁵ π.χ. Παιδαρέλι- κορισέλι, από το χαρακτηριστικό γαμήλιο έθιμο σύμφωνα με το οποίο η κόρη προικιζόταν την υπάρχουσα πατρών οικία με την υποχρέωση να γηροκομεί τους γονείς της. Επίσης ξεχώριζαν για το χαρακτήρα τους που ήταν υπερήφανοι και οξέος μάλλον χαρακτήρα σύμφωνα με την παροιμία "Δε δέχονταν μύγα να καθίσει στο σπαθί τους". Το "αιέν αριστεύειν" είναι έμβλημά τους και έχουν λάβει μέρος σε πολλά επεισόδια εναντίον των Τούρκων.

Η καταγωγή των Αρτακινών παρόλο που αυτοί υπέστησαν πολλά δεινά και πολλές συμφορές οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτοί οι κάτοικοι της πόλης είναι απόγονοι των αρχαίων Αρτακινών που ήταν ονομαστοί και στην αρχαιότητα και διεξήγαγαν γενναίους αγώνες ιδίως κατά την αποστασία των Ιωνών εναντίον των Περσών. Μπορούμε να επισημάνουμε επίσης το ότι να προικίζεται η νύφη την οικία είναι υπόλειμμα μητριαρχίας, όπου συνηθιζόταν να λατρεύεται τότε σαν υπέρμετρη θεότητα η μητέρα των θεών Ρέα ή Κυβέλη.

Όσον αφορά στην εκπαίδευση η Αρτάκη είχε τα εξής σχολεία: το αρρεναγωγείο, το οποίο είχε επτά τάξεις και στεγαζόταν σε ψηλό ευάερο και ευήλιο διδακτήριο που οικοδομήθηκε κατά το 1890 μ.Χ. Επίσης έχει το παρθεναγωγείο το οποίο είχε πέντε τάξεις και το νηπιαγωγείο μέσα σε οίκημα όπου είχε μαθητές και των δύο φύλων. Τέλος στην Αρτάκη υπήρχε και ένα τουρκικό σχολείο ,το οποίο συντηρείτο από το κράτος⁶.

Η Αρτάκη είχε δύο μεγάλες εκκλησίες, το μητροπολιτικό ναό που ήταν αφιερωμένη στο όνομα του Αγίου Νικολάου, ο οποίος βρισκόταν στη δυτική παραλία και το ναό των Αγίων Θεοδώρων που βρισκόταν στο κέντρο σχεδόν της Αρτάκης.

Στους παλαιότερους χρόνους η πόλη είχε δώδεκα εκκλησίες ισάριθμες προς τις 12 ενορίες της.

Εκτός των άλλων η πόλη της Αρτάκης είχε δύο αγορές. Την τουρκική αγορά που βρισκόταν στη θέση Πόρτα και την ελληνική αγορά κοντά στο λιμάνι όπου κάθε Σάββατο γινόταν εβδομαδιαία αγορά. Πάνω από την αποβάθρα των ατμόπλοιων ήταν κτισμένο το δημαρχείο και κοντά το τελωνείο.

Όμως σπουδαίο χαρακτηριστικό για την πόλη της Αρτάκης ήταν τα υδραγωγεία από όπου έρρεε το πόσιμο νερό προερχόμενο από την ανατολική πλευρά του όρους "Κατακρυωμένο".

⁴Ποδάρας Πέτρος & Ρίζος Ιωάννης(2014),Αρτάκη ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, εκδόσεις ΚΥΖΙΚΟC,σελ.34

⁵Ποδάρας Πέτρος & Ρίζος Ιωάννης(2014),Αρτάκη ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, εκδόσεις ΚΥΖΙΚΟC,σελ.36-38

⁶Ποδάρας Πέτρος & Ρίζος Ιωάννης(2014),Αρτάκη ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, εκδόσεις ΚΥΖΙΚΟC,σελ.41

Το νερό αυτό διοχετευόταν δια μέσου σιδερένιων σωλήνων. Επίσης πλησίον της Αρτάκης και σε ύψος 350 μέτρων από την επιφάνεια της θαλάσσης βρισκόταν η πηγή του “Κρουού”, η οποία είχε αφθονάτο, δροσερότατο και γλυκύτατο νερό.

Νότια της Αρτάκης και σε απόσταση ενός ναυτικού μιλίου από αυτή βρισκόταν η χερσόνησος του Αγίου Συμεώνος που ο ιστορικός Στράβων το ονομάζει όρος Αρτάκη. Υπήρχαν και τείχη μήκους περίπου 550 μέτρων. Νότια του Αγίου Συμεώνος υπήρχε ένα νησάκι που ονομαζόταν “Απηγάνουσα”. Μια άλλη τοποθεσία είναι το εκκλησάκι του Αγίου Αντρέα και λίγο πιο πέρα το εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων από όπου ανάβλυζε πόσιμο ύδωρ. Για το κλίμα της Αρτάκης υπάρχουν πληροφορίες ότι ήταν υγιεινό σε γενικές γραμμές και δεν υπήρχαν πολλά στάσιμα νερά και υπήρχαν οι συνηθισμένες ασθένειες(πυρετοί και στους ηλικιωμένους ρευματισμοί)

Στον τομέα της οικονομίας οι Έλληνες της πόλης της Αρτάκης εκτός από την αλιεία και τη γεωργία, ασχολούνταν και με το εμπόριο, τις τέχνες και διάφορα επαγγέλματα.

Από τα εξήντα ιστιοφόρα της πόλης μόνο ένα ήταν τούρκικο, αλλά και αυτό είχε ελληνικό πλήρωμα. Και από τα 22 ελαιοτριβεία εκ των οποίων τα τρία ήταν ατμοκίνητα, ένα μόνο ανήκε σε Τούρκο. Ένα από τα σπουδαιότερα προϊόντα της πόλης της Αρτάκης ήταν τα σταφύλια με πολλά είδη. Επίσης από τα σταφύλια αυτά παραγόταν μεγάλη ποσότητα οίνου και κατόπιν μούστος. Ο οίνος αυτός ήταν περιζήτητος από τους Γάλλους κατά τη διάρκεια του Κριμαϊκού πολέμου(1854).Επιπλέον είχαμε παραγωγή πετμεζιού, μουστοκούλουρα και άλλα γλυκά. Η παραγωγή μεγάλης ποσότητας ελαίου υπήρχε και αυτά συνθλιβόμενα παρήγαγαν λάδι. Επίσης είχαμε σηροτροφία(μετάξι) και παραγωγή άφθονων οπωρικών, καθώς και παραγωγή ενός θεραπευτικού σκευάσματος που λεγόταν “ίρινον μύρον”. Στην αλιεία ακόμα και σήμερα είναι περίφημη η Αρτάκη για το ψάρεμα σαρδελών και σκόμβρου και για τη χρήση του πυροφανιού κατά τη νύχτα που δεν έχει σελήνη. Τέλος η Αρτάκη είχε αξιόλογο στόλο μικρών ιστιοφόρων ο αριθμός των οποίων ανερχόταν σε εξήντα περίπου. Το θέαμα του λιμανιού της Αρτάκης ήταν γραφικότατο όπως και το σημερινό.

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε τα της πνευματικής και κοινοτικής ζωής στην Αρτάκη μέχρι το 1922 βασιζόμενα σε κείμενα του Ιπποκράτη Μακρή με αξιοποίηση του υλικού του πατέρα του Κωνσταντίνου, προφορικές παραδόσεις, προσωπικές του εμπειρίες και μαρτυρίες άλλων Αρτακινών.

Κατά τους βυζαντινούς χρόνους η πνευματική κατάσταση υπήρξε αξιόλογη καθώς ανεδείχθησαν λόγιοι και εκκλησιαστικοί συγγραφείς. Όμως μετά την τουρκική κατάκτηση όλοι αυτοί εξαφανίστηκαν ή μετανάστευσαν αλλού, όπως μαθαίνουμε από την “Αναγραφή”. Το πρώτο σχολείο ιδρύθηκε στις αρχές του 1800 μ.Χ. επί μητροπολίτου Κυζίκου Μακαρίου. Επίσης είχαν συσταθεί ελληνικά σχολεία στο Πανόρμονο, Πέραμον και αλλού.

Το αρρεναγωγείο Αρτάκης κτίστηκε με ένα σχέδιο του αρχιτέκτονα Καμπανάκη και απέξω έμοιαζε προς το εθνικό πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η κοινοτική οργάνωση ήταν βασισμένη στη δημογεροντία, η οποία προεδρευόταν από το μητροπολίτη με τετραετή θητεία.

Το κοινοτικό κηροπωλείο και το μονοπώλιο κεριού ιδρύθηκε στην Αρτάκη κατά το 1894 μ.Χ. επί μητροπολίτου Κυζίκου Νικοδήμου. Επίσης ιδρύθηκε το σωματείο των παντοπωλών που είχε ένα ταμείο σαν είδος αλληλασφάλειας και προσέφερε ποσά για τις εκπαιδευτικές ανάγκες. Υπήρχε και ο συνεταιρισμός των λεμβούχων, καθώς επίσης και ο μορφωτικός κοινοτικός σύνδεσμος ο “Κύζικος”.

Η χερσόνησος της Κυζίκου ήταν πλουσιότατη σε μονές και εκκλησίες με σπουδαιότερη τη Μονή της Φανερωμένης, όπου σήμερα υπάρχει και ο ομώνυμος ιερός ναός στη Νέα Αρτάκη.

Όσον αφορά στην τελευταία δεκαετία ως και την καταστροφή του 1922, αντλούμε πληροφορίες από τον Ιπποκράτη Μακρή και μαρτυρίες άλλων συγχρόνων του. Κατά την περίοδο των βαλκανικών πολέμων οι Αρτακινοί δεινοπάθησαν, άλλοι πλήρωσαν για να μην καταταγούν στον τουρκικό στρατό και άλλοι υπηρέτησαν δια της βίας και αρκετοί πέθαναν. Στη διάρκεια του ευρωπαϊκού πολέμου κατατάχθηκαν, απεστάλησαν στα Άδανα και λίγοι επέστρεψαν ζωντανοί. Τα ιστιοφόρα της Αρτάκης επιτάχθηκαν από τους Τούρκους και άλλα

βυθίστηκαν από τα συμμαχικά υποβρύχια.

Μέσα σε αυτές τις συμφορές στις 14 Αυγούστου 1917 εξερράγη μεγάλη πυρκαγιά, η οποία σε βραχύτατο διάστημα αποτέφρωσε τα 4/5 της Αρτάκης, διότι φυσούσε ισχυρός άνεμος, τα οικήματα ήταν ξύλινα και κοντά το ένα με το άλλο.

Όταν ο ελληνικός στρατός εισήλθε στην Αρτάκη το 1920, οι Αρτακινοί γνώρισαν μεγάλη χαρά, καθώς κατέπλευσε στο λιμάνι της Αρτάκης το πρώτο ελληνικό πολεμικό πλοίο, η “Δάφνη”. Όμως ο ενθουσιασμός και η χαρά δεν κράτησαν πολύ παρά την απελευθέρωση της Κυζίκου. Η ενθουσιώδης υποδοχή του συνταγματάρχη Μαζαράκη έκανε προσωρινά τα όνειρα των Αρτακηνών να γίνουν πραγματικότητα. Όμως το Νοέμβριο του 1920 νέφη άρχισαν να καλύπτουν τον ψυχικό ορίζοντα των Αρτακηνών. Ακολούθησαν πολύνεκρες μάχες και ιδρύθηκε η εθνική οργάνωση. Συστάθηκε και πολιτοφυλακή που αναπτέρωσε το ηθικό, εξασφάλισε την τάξη και την ασφάλεια στη χερσόνησο της Αρτάκης. Όμως οι Τσέτες ήταν πολύ σκληροί, εισήλθαν στην Αρτάκη και μεταβλήθηκαν προς το χειρότερο όλα. Με το τραγικό τέλος σε γενικές γραμμές του ξεριζωμού και της προσφυγιάς σε διάφορα μέρη της κυρίως Ελλάδας(Θράκη, Θεσσαλονίκη, Λαύριο και λοιπά), όπου στο τέλος κατέληξαν στην περιοχή της Νέας Αρτάκης η οποία γεωγραφικά θυμίζει την παλιά Αρτάκη της Μικράς Ασίας.

Πορευόμενος λοιπόν κάποιος προς την παραλία της σημερινής Νέας Αρτάκης και έχοντας υπόψιν του όλα τα προαναφερθέντα σχετικά με την ιστορία της , τον πολιτισμό της ,την οικονομική της κατάσταση, τη θρησκευτική και διοικητική οργάνωση της κάνει διάφορες σκέψεις , όχι μόνο σχετικά με την απομνημόνευση των γεγονότων αλλά και με την ανάλυση των αιτιών και των αποτελεσμάτων μιας μικρής πόλης που βίωσε την ειρηνική ζωή , την πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη αλλά και τις συμφορές και τις κακουχίες του πολέμου , την υποδούλωση και τη δυστυχία.

Εγώ λοιπόν αφορμώμενος από όλα αυτά και ζώντας περισσότερο από 25 χρόνια στην γραμμή των περιοχών Χαλκίδας-Νέας Αρτάκης-Ψαχνών, αποφάσισα να διαμορφώσω την πτυχιακή μου εργασία αναφέροντας όχι μόνο μια επιφανειακή παρουσίαση της Νέας Αρτάκης, των τοπίων της και των αξιοθέατων, αλλά και μια βαθύτερη ανάλυση των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και θρησκευτικών συνθηκών από την αρχαιότητα εποχή μέχρι σήμερα, ένα σήμερα σκοτεινό και αβέβαιο, με όλη την οικουμένη να συνθλίβεται και να αργοπεθαίνει κάτω από την πίεση δυσερμήνευτων παραγόντων και συμβάντων που σχεδόν όλοι προσποιούνται ότι δε γνωρίζουν ποιοι είναι αυτοί, ενώ η σκέψη τους και η ύπαρξή τους αργοπεθαίνει μέρα με την ημέρα, λεπτό προς λεπτό. Με την αδούλωτη σκέψη μας και την όσο το δυνατόν περισσότερο αμερόληπτη κριτική μας ικανότητα, περιδιαβαίνουμε από άκρο σε άκρο την υδρόγειο, προσπαθώντας να ερμηνεύσουμε τα πάσης φύσεως συμβάντα, ιούς και πολέμους που κατατρύχουν τη σημερινή ανθρωπότητα .

Τώρα την άνοιξη η αρχαία και η αιθαλής Νέα Αρτάκη σε υποδέχεται, σε προϋπαντεί με βασικά κατακόκκινο στρωμένο χαλί από ολόφρεσκες παπαρούνες διανθισμένο με κίτρινα , μωβ και γαλάζια αγριολούλουδα. Σου απλώνεται όπως ο δρόμος της κακίας και της αρετής, της γνώσης και της αμάθειας, στον θάνατο Ηρακλή της αρχαιότητας που ζει και σήμερα. Είναι κάθε νέος και γέρος που προέρχεται από οποιοδήποτε φύλο του ανθρώπου και πορεύεται μέσα στον κυκεώνα των προβλημάτων και των πειρασμών της παρούσας και της μελλοντικής ζωής. Καθώς βαδίζεις σε αυτό το ανοιξιάτικο ξεδιπλωμένο χαλί, αναλογίζεσαι τις θυσίες και τους αγώνες των Αρτακινών που έχουν γίνει στο διάβα των αιώνων και το έχουν ποτίσει με το αίμα τους. Η ιστορία των Αρτακινών και γενικά των Ελλήνων έχει βασιστεί κυρίως σε ηρωικούς αγώνες και σε λαμπρό πολιτισμό που αν και χτυπήθηκε αμείλικτα δεν έγινε δυνατό να ξεριζωθεί από τους κακόβουλους και τους βάρβαρους επιδρομείς. Ο καλός χαρακτήρας των Ελλήνων δεν αλλοιώθηκε από όλες αυτές τις δυστυχίες και για αυτό η ιστορία των Ελλήνων άλλωστε παραμένει άσβηστη και λαμπρή στη διάρκεια τόσων αιώνων(αρχαιοελληνική περίοδος , βυζαντινή περίοδος . Νέα ελληνική και σύγχρονη περίοδος),αν και κάθε μία από αυτές έχει και τα μελανά της σημεία, διότι ως γνωστών ο άνθρωπος δεν είναι τέλειος και επομένως τέλεια δεν είναι ούτε η δράση του , ούτε η ιστορία του. Κατηφορίζοντας σε αυτό το μυστήριο και πολύχρωμο χαλί φτάνεις με

δέος στο Ζέφυρο, μία περιοχή της Αρτάκης από όπου ανικρίζεις από ψηλά, τα δαντελωτά ακρογιάλια της Αρτάκης, τα απέναντι παράλια της Στερεάς Ελλάδος και ένα υπέροχο και φανταστικό ηλιοβασίλεμα. Περιπατώντας στην αμμουδιά του Ζεφύρου, νιώθεις τα πέλματά σου να τα αγκαλιάζει η πεντακάθαρη και ζεστή άμμος του, ενώ μέσα στα γαλήνια νερά του κόλπου καθρεφτίζονται μαγικά τα πάντα. Πόση θεσπέσια γαλήνη σε κυριεύει! Τα μάτια σου δε χορταίνουν να κοιτάζουν αυτό το θεϊκό τοπίο.

Βαδίζοντας στον παραλιακό δρόμο νιώθεις το βλέμμα και τη φαντασία σου να φτερουγίζει μαζί με τους γλάρους και τα άλλα ψαροπούλια πάνω από το Βόρειο Ευβοϊκό κόλπο. Χωρίς να το αντιληφθείς οδηγείσαι έξω από τον ιερό ναό της Παναγίας της Φανερωμένης⁷ και σε κυριεύει ένα ψυχικό δέος και μια μυστηριώδης ανάταση, θες να ενωθείς με το θείο (φωτό)

Εντύπωση σου προκαλεί μια πανέμορφη, μικρή λιμνούλα έξω από τον ιερό ναό καμωμένη με τους δύο πανέμορφους λευκούς κύκνους της. Λίγα μέτρα πιο κάτω και μετά τη στροφή του δρόμου ανικρίζεις το πανέμορφο και ειδυλλιακό λιμανάκι της Νέας Αρτάκης, μία παραμυθένια ζωγραφιά δίπλα στον πραγματικό κόσμο αφού σε 50 μέτρα πιο πέρα περνάει η λεγόμενη εθνική οδός που οδηγεί στα Ψαχνά και από εκεί στη βόρεια Εύβοια με τελικό προορισμό Λίμνη και Αιδηψό μέχρι τη Λιχάδα, Θεέ μου τί όαση, σε ένα μικρό λιμανάκι στο βάθος του ορίζοντα αχνοφαίνονται κάποια βουνά στα οποία δεσπάζει το όρος Δίρφυ, η οποία υψώνεται σαν τεράστιο ηφαίστειο πάνω από την πόλη της Αρτάκης, επί της κορυφής της οποίας αχνοφαίνονται ίχνη λευκού χιονιού. Και όμως κάτω από αυτόν τον γίγαντα κάθεται αμέριμνο το μικρό εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, λευκό με μπλε τρούλο. Τα αόρατα χέρια του Αγίου Νικολάου προστατεύουν με αγάπη και φροντίδα όχι μόνο τους Αρτακινούς караβοκύρηδες αλλά και του απλούς αλιείς και ναυτικούς όλης της γης, οι οποίοι διασχίζουν με τα “καρυδότσουφλά” τους όλους τους ωκεανούς της υφελίου. Περιπατώ θαυμάζοντας τα λευκά κότερα που είναι παρατεταγμένα σε γραμμή στο μικρό λιμανάκι. Ναυτάκια έτοιμα να απλωθούν και στα 4 σημεία του ορίζοντα να φέρουν προϊόντα και πλούτο στους ναυτικούς.

Χωρίς να το καταλάβω ανικρίζω ένα λευκό γαλάζιο ανεμόμυλο με ένα μπαλκονάκι που δεσπάζει στο μόλο, πίσω του σα να το στολίζουν απλώνονται άσπρα συννεφάκια. Τι όμορφο τοπίο. Κάθομαι ακριβώς από κάτω στη βάση του ανεμόμυλου, κοιτάζω ψηλά, η γαλάζια κορυφή του λευκού ανεμόμυλου γίνεται σκίαστρο στα μάτια μου για το εκτυφλωτικό φως του ηλίου. Περίεργο, νιώθω να βλέπω μακριά στο χάος του παρελθόντος, στο στιγμιαίο του παρόντος, στο άδηλο και αβέβαιο μέλλον. Οι σκέψεις μου μπλέκονται στα κιτρινοκόκκινα δίχτυα του γρι γρι. Από τη μία μεριά οι φτωχοί Έλληνες και Αιγύπτιοι ψαράδες ιδρωμένοι και κατάκοποι, με προσβλέπουν με τα πελώρια μάτια τους και με κάνουν να στρέψω το βλέμμα μου απέναντι στα μικρά, λευκά και πολυτελή κότερα που έχουν προσελλιμενιστεί να απολαύσουν την πολυτέλεια και τη χλιδή τους.

Τί κόσμος θεέ μου, από τη μια μεριά η εργατική τάξη και από την άλλη Αρτακινοί και άλλης υπηκοότητας άνθρωποι που διασχίζουν τις θάλασσες για χόμπι. Από άλλη οπτική γωνία βλέπω σε άλλη παράταξη τα λευκά μικρά βαρκάκια σα να είναι αραγμένα σε μια μικρή γαλάζια λίμνη, όπου τα έχει υπό τη σκέπη του ο σεμνός Άγιος Νικόλαος και στο βάθος υψώνονται μεγάλες πολυκατοικίες. Πόσες αντιθέσεις! Η ταπεινή αλιευτική τάξη από τη μία και η αρχιτεκτονική τεχνοτροπία από την άλλη. Μέσα σε αυτή την ομήγυρη των σκαφών ξεχωρίζω ένα μικρό ξύλινο βαρκάκι που στην πλώρη του έχει κρεμασμένη μια τεράστια άγκυρα που νομίζεις ότι θα το βουλιάξει. Παίρνω το δρόμο της επιστροφής και σκέφτομαι οι πλούσιοι και οι φτωχοί, καλό και κακό, πόλεμος και ειρήνη, αντιμάχονται αιώνες τώρα για το ποιος θα επικρατήσει.

Όλοι μιλούν για ισότητα και ισονομία αλλά όταν καταφέρουν και επικρατήσουν, ξεχνούν τα λόγια τους (έπεια πεπερόντα) και καταδυναστεύουν απλούς λαούς, ακόμα και τους ίδιους τους τους συνεργάτες. Δεν χρειάζεται να παραστήσω το σοφό. Η αιτία αυτής της διαμάχης όπως υποστηρίζει ο ιστορικός Θουκυδίδης είναι το συμφέρον (για τα τριάκοντα αργύρια πρόδωσε ο Ιούδας τον Ιησού). Θα σταματήσει άραγε ποτέ αυτή η διαμάχη? Δε το νομίζω.

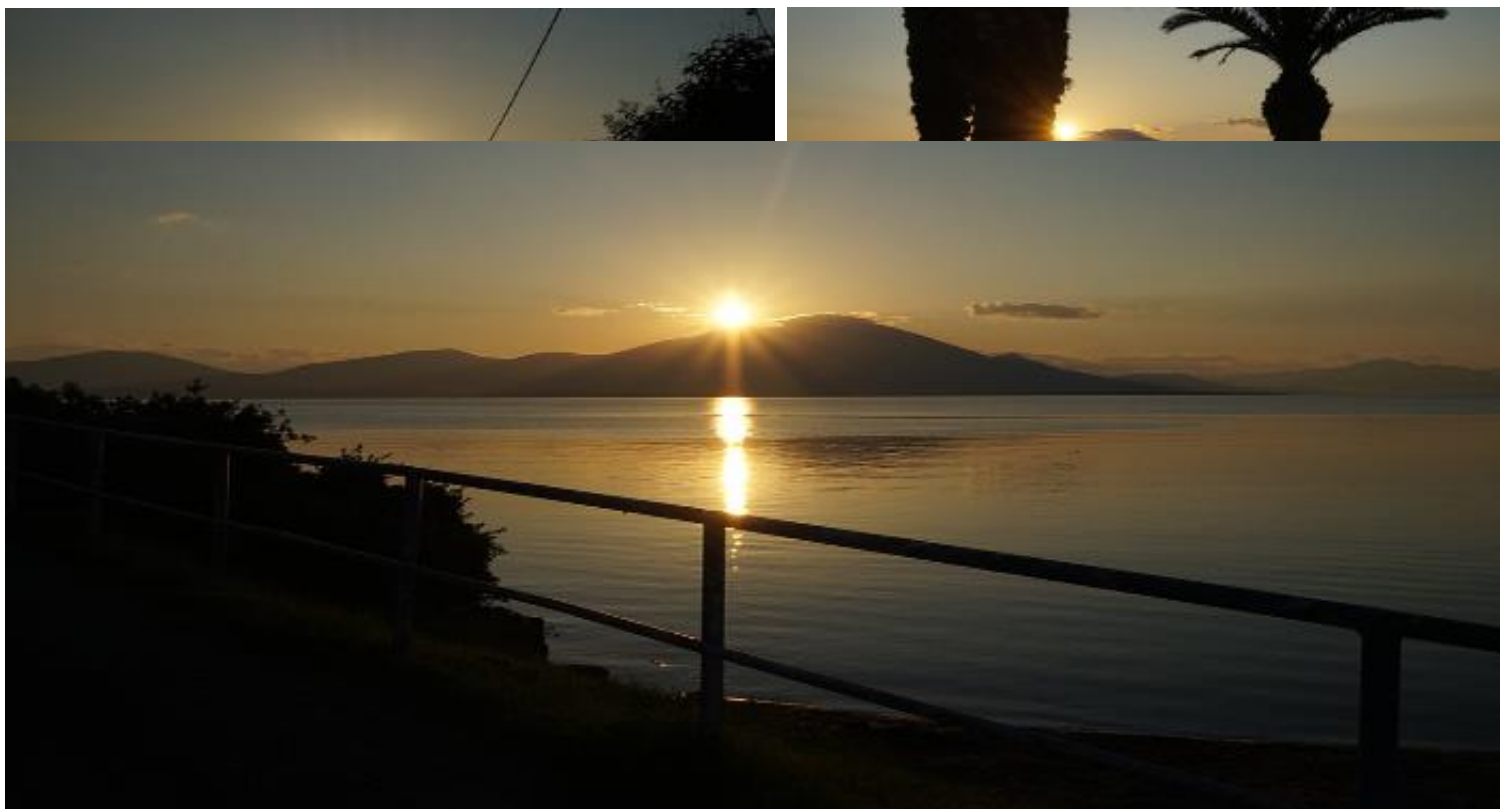
⁷Σακελλάριος Σπύρος Αθανάσιος, Παναγία η Φανερωμένη Ν.Αρτάκης, 5η Έκδοση

Αυτή η διαμάχη είναι η γενεσιουργός ύπαρξη των πάντων. Φως και σκοτάδι, ύδωρ και φωτιά, θάνατος και ζωή, αέναος διαμάχη.

Αφήνω πίσω μου το λιμανάκι της Νέας Αρτάκης και κατευθύνομαι προς το ναό των Αγίων Αποστόλων. Δράττομαι της ευκαιρίας να βγάλω φωτογραφίες για τα παλιά ετοιμόρροπα σπίτια των Αρτακηνών και βλέπω ανάμεσα στους ξεφλουδισμένους σοφάδες τις οπτασίες των παλιών πρωταγωνιστών. Ένα παλιό αρχοντικό υπερυψωμένο ανάμεσα στα καταπράσινα δεντράκια με παραπέμπει στα σπίτια των караβοκύρηδων και των πλουσίων της εποχής εκείνης. Το απαθανατίζω από διάφορες οπτικές γωνίες για να αποδείξω ότι η φωτογραφία ενός προσώπου, ενός αντικειμένου, ενός σπιτιού “μιλά” διαφορετικά στα μάτια και στην ψυχή του θεατή. Τίποτα δεν είναι στατικό, τα πάντα ρει, όπως είπε ο προσωκρατικός φιλόσοφος Ηράκλειτος. Όμως δε σταματώ εκεί, προχωρώ πιο κάτω και φωτογραφίζω ένα παλαιό αρχοντικό ανάμεσα σε δυο σύγχρονες πολυκατοικίες θέλοντας να δείξω την πολιτιστική και αισθητική διαφορά στις απόψεις των ανθρώπων διαφορετικών εποχών και αυτά τα φωτογραφίζω από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Ενώ είπα τέλος ως εδώ και θα κατευθυνθώ στο σκοπό μου, το ενδιαφέρον μου τράβηξε ένα παμπάλαιο διώροφο που υψωνόταν αγέρωχο απέναντι στο σύγχρονο στάδιο της Νέας Αρτάκης. Ο ρεαλισμός σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια, το παλαιό απέναντι στο καινούργιο που όμως δηλώνει ακόμα το παρόν του. Ξαφνικά μετά από δύο βήματα βρίσκομαι απέναντι από την πλατεία του ναού των Αγίων Αποστόλων που είναι χτισμένος με μία αξιοπρόσεχτη τεχνοτροπία, ολόλευκος και καμαρωτός σαν μια αψίδα θριάμβου, ενώ τριγύρω τον περιβάλλουν πολύχρωμες τριανταφυλλιές.

Όλες οι φωτογραφίες πάρθηκαν υπό το πρίσμα του ρεαλισμού και έγινε μία προσπάθεια να αποτυπωθούν οι εικόνες όπως ακριβώς φαίνεται στο μάτι του παρατηρητή-θεατή χωρίς την προσθήκη τεχνητών μέσων όπως διάφορα φίλτρα, καθρέφτες για την ενίσχυση του φωτός, photoshop).

Η ΑΡΤΑΚΗ ΜΕΣΩ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ-ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Όπως προανέφερα η Αρτάκη δεν είναι μαγευτική μόνο την ημέρα αλλά και τη νύχτα. Εδώ βλέπουμε ένα ηλιοβασίλεμα σα να είναι βγαλμένο από το διάστημα χωρίς φίλτρα και χωρίς μοντάζ. Από την περιοχή του Ζέφυρου μία άλλη φωτογραφία του ηλιοβασιλέματος από όπου το ηλιακό φως χύνεται σαν ποταμός και ενώνεται με την αμμώδη παραλία. Ιδού άλλο ένα ηλ03B9οβασίλεμα στο οποίο ο ήλιος πάει να κρυφτεί πίσω από το βουνό είναι σα να πυρπολεί την γαλήνια θάλασσα του Ζέφυρου. Ηλιοβασιλέματος συνέχεια...για τους ρομαντικούς. Το κρυφτούλι του ήλιου που δύνει με τους φοίνικες της παραλίας του Ζέφυρου , οι οποίοι σαν άνθρωποι κοιτούν με δέος αυτό το φυσικό φαινόμενο.

Μια ειδυλλιακή φωτογραφική άποψη της παραλίας της Νέας Αρτάκης , η οποία προσφέρεται για υπέροχες βόλτες στις ρομαντικές και ερωτευμένες υπάρξεις.

Το ξημέρωμα στο γραφικό λιμανάκι της Αρτάκης με τις φαρόβαρκες έτοιμες να εναποθέσουν την φαριά τους από την προηγούμενη νύχτα.

Ακριβώς απέναντι ο ανεμόμυλος σα να είναι ο άρχοντας της περιοχής του λιμανιού , επιβλέπει τις κινήσεις των αλιέων με τις ψαρόβαρκές τους.

Το ξημέρωμα έρχεται και για αυτό το πρωτότυπο κοτέτσι με πάπιες και χήνες το οποίο ο ιδιοκτήτης του το έχει κατασκευάσει επάνω σε μια επιπλέουσα σχεδία. Υπέροχο!

Καμαρωτή η κατάλευκη Μαιρούλα, πεντακάθαρη περιμένει τον ιδιοκτήτη της να την οδηγήσει στην ανοιχτή θάλασσα του βόρειου Ευβοϊκού κόλπου , έξω από το κλειστό λιμανάκι της Νέας Αρτάκης.

Μας τραβάει την προσοχή μία ψαρόβαρκα βαμμένη σε γκρενάν χρώμα με γκρι κατάστρωμα , έτοιμη να αποπλεύσει για οπουδήποτε .

Και να ο μικροσκοπικός πεντακάθαρος ναός του Αγίου Νικολάου με τη βυζαντινή σημαία να αρμενίζει στο πλάι του , έτοιμος να καθοδηγήσει και να προστατεύσει τους αλιείς στο δύσκολο έργο τους Έλληνες και αλλοδαπούς.

Ο μικροσκοπικός ναός του Αγίου Νικολάου τραβηγμένος από άλλη οπτική γωνία , όπου φαίνεται η κιτρινόμαυρη σημαία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και η γαλανόλευκη σημαία της σύγχρονης Ελλάδας .

Οι κουρασμένοι φαράδες έχουν πάει για ύπνο μέσα στην φαρόβαρκα και έχουν εναποθέσει στο μουράγιο τα δίχτυα τους τακτοποιημένα, ώστε να τα χρησιμοποιήσουν εύκολα στην επόμενη αποστολή ψαρέματος.

Μια φωτογραφία μίας αναποδογυρισμένης ψαρόβαρκας υπό επισκευή η οποία φαίνεται να απεικονίζει ένα πίνακα σουρεαλιστικής ζωγραφικής και παραπέμπει στους μοντέρνους ζωγράφους της σύγχρονης Ευρωπαϊκής καλλιτεχνικής ιστορίας.

Και ο καπετάν δημοκράτης έξω από το λιμανάκι της Νέας Αρτάκης , αφού επισκευάστηκε και βάρφηκε, έτοιμος να αλωνίσει πάλι τα ήρεμα και καταγάλανα νερά της Νέας Αρτάκης.

Να και μία παραμυθένια εικόνα με την αντανάκλαση της φαρόβαρκας στα ήρεμα και τα καταγάλανα νερά του λιμανιού. Ένας πολύ ωραίος αντικατοπτρισμός.

Η Ευαγγελίστρια είναι έτοιμη να αποπλεύσει για αλιεία ευαγγελιζόμενη την ικανότητα των Αρτακηνών στις ναυτικές δεξιότητες και στο ψάρεμα.

Να και ένα πολυτελές γιοτ Αρτακηνού ή άλλης προελεύσεως που είναι έτοιμο για κρουαζιέρα αναψυχής στα ήρεμα και καταγάλανα νερά του Ευβοϊκού κόλπου.

Ένα άλλο μεγαλύτερο φαροκάικο περιμένει το πλήρωμά του Έλληνες και Αιγύπτιους για να αποπλεύσει στο βόρειο Ευβοϊκό κόλπο και να αποκομίσει μία πλούσια ψαριά.

Άλλο ένα πολυτελέστατο κότερο ζεσταίνει τις μηχανές του για να προσφέρει στους επιβάτες του μία μονοήμερη απολαυστική κρουαζιέρα στα νερά του ευβοϊκού με γευστικά θαλασσινά εδέσματα.

Αντιθέτως ένα αρκετά χρησιμοποιημένο φαροκάικο αναμένει και αυτό το πλήρωμά του, το οποίο πλήρωμα συνήθως αποτελείται από Αιγυπτίους και αλλοδαπούς για να ανοιχτεί στη θάλασσα προκειμένου να εξασφαλίσει καλά αλιεύματα βασικά για την επιβίωση των αλιέων και του караβοκύρη του.

Περπατώντας πάλι στο μόλο είμαι ανάμεσα σε δύο ελλιμενισμένα πολυτελέστατα γιοτ και ανάμεσά του καθρεπτίζεται απαστράπτουσα η όμορφη θάλασσα της Αρτάκης ενώ εις το βάθος για κάποιον που γνωρίζει την περιοχή αχνοφαίνεται ο τρούλος του ναού των Αγίων Αποστόλων. Και σαν θαύμα ανάμεσα στα πολυτελή γιοτ εμφανίζεται και ένα ελληνικό πολυτελές ιστιοφόρο με ξύλινη καμπίνα στο κατάστρωμα και με την ελληνική θαλασσινή σημαία απλωμένη να δείχνει την εθνικότητα του ιδιοκτήτη του σκάφους διότι όπως έχω προαναφέρει αρκετές φορές, υπάρχουν και αρκετά πολυτελή γιοτ αλλοδαπών στο γραφικό λιμανάκι της Αρτάκης.

Μια φωτογραφία που αναφέρω στη γραπτή ανάλυση που έχω κάνει για την ιστορία και τον πολιτισμό της Αρτάκης δια μέσου των αιώνων, η οποία μοιάζει με πολύχρωμο χαλί στολισμένο με κόκκινες παπαρούνες που συμβολίζουν τις θυσίες και το αίμα για την ελευθερία και την ανεξαρτησία των Αρτακηνών.

Κατηφορίζοντας αυτό το κατακόκκινο χαλί αντικρύζουμε απέναντι τα παράλια της Στερεάς Ελλάδας και τα χαμηλά όρη που τα στεφανώνουν λευκά αθώα συννεφάκια σχηματίζοντας ένα πραγματικά ειδυλλιακό τοπίο.

Καθώς φτάνουμε στην παραλία του Ζεφύρου, μιας πολύ όμορφης και γνωστής περιοχής της Νέας Αρτάκης βλέπουμε τους Φοίνικες, τις άνετες ξαπλώστρες και την αμμώδη παραλία η οποία περιμένει τους παραθεριστές να τους φιλοξενήσει χωρίς κινδύνους και προβλήματα. Καθισμένος κάτω από τη σκιά της ψάθινης ομπρέλας η όρασή μου απολαμβάνει τα ήρεμα και καταγάλανα νερά του Ζεφύρου, της όμορφης και φιλόξενης παραλίας της Νέας Αρτάκης μαζί με το εστιατόριο της και την καφετέρια της.

Στρέφοντας το βλέμμα μου αριστερά βλέπω τα χαμηλά βραχάκια που πλαισιώνουνε τη θελκτική αυτή παραλία της οποίας τα νερά καθρεφτίζουν και υπόσχονται θαυμάσιες καλοκαιρινές διακοπές και βουτιές. Άλλος ένας ζωγραφικός ακόμη πίνακας της ελληνικής φύσης. Ίδου ένα πραγματικά θαυμάσιο κατασκεύασμα όπου οι επισκέπτες της καφετέρας-εστιατορίου Ζεφύρος μπορούν να απολαύσουν τον καφέ τους ή το φαγητό τους προστατευμένοι από τις καυτές ακτίνες του ηλίου με όμορφα μπουκέτα λουλουδιών και γλάστρες να πλαισιώνουν τα τραπέζια τους. Τόσο πολύ μου άρεσε αυτό το μέρος όπου έβγαλα μια κοντινή φωτογραφία όπου να φαίνονται τα πολύχρωμα άνθη, τα οποία θα συντροφεύουν τους θαμώνες καθώς θα πίνουν το καφέ τους ή θα απολαμβάνουν τα διάφορα εδέσματα που θα τους προσφέρει το εστιατόριο.

Ήταν αδύνατον να μη φωτογραφίσω το ναό της Φανερωμένης. Ο ναός αυτός είναι ένα κόσμημα της εκκλησιαστικής, αρχιτεκτονικής και αγιογραφίας, όπου συρρέει κόσμος όταν εορτάζεται η μνήμη της Παναγίας Φανερωμένης τον Αύγουστο. Είναι βυζαντινού ρυθμού με τρούλο και το ιερό της στο πίσω μέρος του ναού, βλέπει την ανατολή.

Έχω τραβήξει μια φωτογραφία κατά μέτωπο(αν φας)όπου φαίνεται η όμορφη είσοδος με τους δύο κίονες στο πάνω μέρος και με καθαρή και περιποιημένη την είσοδό του.

Σε αυτό το σημείο δεν κρατήθηκα γεμάτος αγαλλίαση σε μικρό παιδί τράβηξα αυτή τη φωτογραφία των δύο λευκών κύκνων που είναι η ατραξιόν έξω από το ναό της Φανερωμένης για τα παιδιά τα οποία έρχονται να προσκυνήσουν μαζί με τους γονείς τους. Εδώ λοιπόν έχω τραβήξει μία φωτογραφία των κύκνων που είναι χάρμα οφθαλμών. Η "λίμνη" των κύκνων.

Θεώρησα καλό να βγάλω και μια φωτογραφία των γραφείων και του ξενώνα του προσωπικού του Ιερού Ναού της Παναγίας Φανερωμένης όπου σε έκτακτες περιπτώσεις φιλοξενούνται και κάποιοι χριστιανοί.

Δεν είναι παράξενο που έχω βγάλει αρκετές φωτογραφίες του μικρού ναού του Αγίου Νικολάου, ο οποίος ως γνωστόν είναι ο προστάτης των ναυτικών μας, διότι οι ευσεβείς χριστιανοί Αρτακηνοί επιλέγουν τη μικρή αυτή εκκλησία για να τελούν τους γάμους τους ή να βαπτίζουν τα τέκνα τους. Αξίζει όλοι να ανάψουν έστω ένα κεράκι στο σεμνό αυτό Άγιο της Νέας Αρτάκης.

Το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου τραβηγμένο από μια μακρινή απόσταση μαγνητίζει το βλέμμα σου και πίσω από τα βουνά στα μακρινά λευκά σύννεφα που όλοι προσδοκάμε να φέρουν ποτιστική βροχή για ευφορία της γης, πλούσια καρποφορία και ακύμαντα ταξίδια στους ναυτικούς υπό τη σκέπη του Αγίου Νικολάου.

Καθώς εισέρχεσαι στην παραλία της Νέας Αρτάκης αντικρίζεις μια απλή και απέριπτη επιγραφή "Καλώς ήρθατε στη Νέα Αρτάκη". Έτσι απλά.

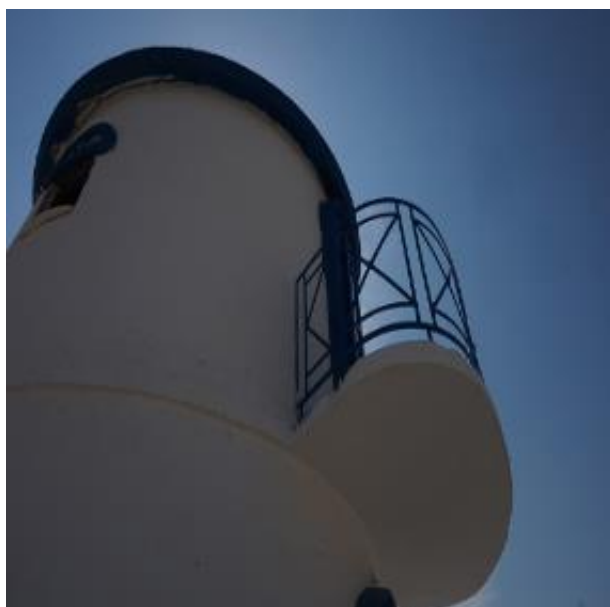
Εδώ είναι μια πανοραμική άποψη της παραλίας της Νέας Αρτάκης με τα σύγχρονα κτίρια και πολυκατοικίες, στο βάθος φαίνονται τα βουνά που τα στεφανώνουν λευκά σύννεφα και πίσω από αυτά κρύβεται ο υψηλός όγκος της Δίρφεως.

Τις δύο παραπάνω φωτογραφίες τις τράβηξα τη μία κατόπιν της άλλης για να δείξω την παράταξη των σκαφών σαν να πρόκειται να ναυμαχήσουν ή να αποπλεύσουν για τα πάσης φύσεως αλιεύματα στον ευβοϊκό κόλπο.

Και ιδού ο λευκός γίγαντας που δεσπόζει πάνω στο μόλο του λιμανιού της Νέας Αρτάκης με τα ανεμόπτερά του, το μικρό γραφικό μπαλκονάκι του και το γαλάζιο τρούλο του...Δε φεύγεις εύκολα από εκεί! Αυτός ο μύλος έχει κάτι που σε μαγνητίζει! Είναι η μαγνητική ροή που προέρχεται από την περιστροφή των ανεμοπτέρων του?! Είναι το μικρό παραμυθένιο σου σπιτάκι ή είναι ο μύλος που σε περιστρέφει γύρω από όλη την υδρόγειο?! Και όμως εδώ είμαι πάλι! Ο μύλος μου ψήλωσε και ξεπέρασε στο μπόι τα άσπρα σύννεφα που τον στεφανώνουν! Θέλει να ξεχωρίζει από μόνος του? Ή γιατί το θέλω εγώ και η παιδική μου φαντασία? Είναι ο μυθικός Κύκλωπας-ιππότης του Μιχαήλ Θερβάντες που ήθελε να ταπεινώσει ο Δον Κιχώτης...

Κάθισα στη βάση του και κοίταξα προς τον ουρανό ψηλά...Ο θόλος του και το μπαλκονάκι του δούλεψαν σα σκίαστρο για να μη με τυφλώσουν οι ακτίνες του ήλιου. Και όμως τα μάτια του πνεύματος βλέπουν νομίζω καλύτερα από τους πραγματικούς θαλάμους της όρασης(οφθαλμούς) Ενώ άρχισα να απομακρύνομαι από το μόλο γύρισα το κεφάλι μου προς τα πίσω και έριξα ένα τελευταίο βλέμμα σ' αυτό το γαλανόλευκο γίγαντα. Μα βέβαια είναι ελληνισμός που παραμένει πάντοτε στο ύψος του, αδούλωτος...

Βλέπω κάποια ψαράδικα που παραμένουν ελλιμενισμένα στο μόλο. Τα πληρώματά τους εξαφανισμένα ξεκουράζονται αφού έχουν τακτοποιήσει με επιμέλεια τα δίκτυα τους έτοιμα για την επόμενη αλιευτική τους κίνηση. Φωτογραφίζω δίνοντας έμφαση στο τακτοποιημένο μάζεμα των δικτυών, το μοναδικό όπλο των ψαράδων, οι οποίοι τελούν κάθε χρόνο τη γιορτή της σαρδέλας μοιράζοντας δωρεάν ψητή μοσχοβολιστή σαρδέλα στον κόσμο που παρευρίσκεται...

Και αφήνοντας τη γιορτή της σαρδέλας για τον απλό λαό στρέφουμε τα βλέμματά μας στα πολυτελέστατα κότερα των πλουσίων που πρόκειται να ταξιδέψουν για άλλες θαλάσσιες και μη πολιτείες και μαζί μ' αυτούς θα ταξιδέψει και η αχαλίνωτη φαντασία μας.

Πλούσιοι και φτωχοί. Τι θυμήθηκα...Υπάρχουν πλούσιοι που είναι φτωχοί σε συναισθήματα και ανθρωπιά και φτωχοί που έχουνε ψυχούλα σα μια τεράστια ανθοκομική έκθεση και αγάπη για τους συνανθρώπους τους. Πίσω από το λιμανάκι της Αρτάκης αχνοφαίνεται ο γίγαντας, η Δίρφυς. Είναι άραγε ο σκληρόκαρδος γίγαντας των παραμυθιών που έχει πέτρινη καρδιά?! Η καρδιά του είναι τόσο μαλακή και γλυκιά που ρέει άφθονο δροσιστικό νερό υδρεύοντας την Εύβοια, τους κατοίκους, τα φυτά και τα ζώα τους.

Κι όμως δεν άντεξα! Έπρεπε να την ξαναδούμε καλύτερα, δύο και τρεις φορές. Όταν ντύνεται νυφούλα το χειμώνα κατάλευκη από τα χιόνια είναι σαν μια θεότητα που προστατεύει την Εύβοια και

την Απική από τον κακό χιονιά, είναι σαν μια γλυκιά νεράιδα που μας προστατεύει, είναι η πριγκίπισσα του χιονιού...

Φεύγοντας από το λιμανάκι της Νέας Αρτάκης κοιτάζω και θαυμάζω τα κατάλευκα σκάφη που αφήφούν τον κακό καιρό και τις θαλασσοταραχές και πλέουν για να πραγματοποιήσουν το σκοπό τους, να πιάσουν μια καλή ψαριά συντελώντας στον επισιτισμό του ανθρώπινου γένους και όχι στον αφανισμό του...

Ο άγιος Νικόλαος και το φάντασμα της Δίρφεως πίσω του.

Δε θα μπορούσα να μην αναφέρω το μικρό περίτεχνο καφέ σκαφάκι που ξεχώριζε ανάμεσα στα άλλα κατάλευκα όχι μόνο γι' αυτό ,αλλά και για την τεράστια άγκυρά του που έλεγες ότι θα το βουλιάξει με το βάρος της.

Κατευθυνόμενος προς την πλατεία που βρίσκονται οι άγιοι Απόστολοι αντικρίζω παλιά κτίσματα με μισογκρεμισμένους τους σοφάδες τους και ο συναισθηματικός μου κόσμος πλημμυρίζει από μία νοσταλγία και μία μελαγχολία καθώς δε μπορώ να κάνω τίποτα για να τα φέρω στο παρόν σαν καινούργια.

Και να που αντικρίζω ένα παλιό παραδοσιακό οίκημα υπερυψωμένο με φανταστικό θόλο και παραδοσιακά κεραμίδια πλαισιωμένο από κλαδεμένα καταπράσινα δεντράκια. Έπρεπε να το πάρω από πολλές οπτικές γωνίες , να το εξετάσω από όλες τις απόψεις.

Όμως δε θα έφευγα έτσι, διότι μ' αρέσει να ασκώ και μια σύγκριση και ευκαιρία βρήκα φωτογραφίζοντας ένα παραδοσιακό οίκημα δίπλα σε δύο σύγχρονα. Τα συμπεράσματα τα αφήνω για σας σχετικά με το τι προτιμάτε. Σας προσφέρω και μια πανοραμική φωτογραφία ενός παραδοσιακού οικήματος υπό γωνία ληφθείσα.

Και πάνω που έλεγα ότι θα κατευθυνθώ στο ναό των Αγίων Αποστόλων, το ενδιαφέρον μου τράβηξε ένα καταπονημένο από τα χρόνια παλαιό οίκημα που στεκόταν αγέρωχο δίπλα από το σύγχρονο στάδιο της Νέας Αρτάκης. Μάλιστα το τράβηξα και από άλλη οπτική γωνία για να σας δείξω ότι στεκόταν στα γερασμένα πόδια του καλά. Το σύγχρονο σε σύγκριση με το παλιό.

Και να επιτέλους έφτασα στην πλατεία του Ναού των Αγίων Αποστόλων καταπονημένος μεν, ψυχικά ικανοποιημένος δε. Τι περίεργος ναός είναι αυτός! Σα μια λευκή αψίδα του θριάμβου διάτρητη και δίπλα του ένα ψηλό καμπαναριό.

Έπρεπε να τον δω και από άλλες οπτικές γωνίες. Όμως τι ήταν αυτό? Υπερμοντέρνα εκκλησιαστική αρχιτεκτονική?

Πάλι τα ίδια. Αυτή θα έλεγα ότι είναι μεταμοντέρνα αρχιτεκτονική, διότι ο καθένας μπορεί να την ερμηνεύσει κατά το δοκούν.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πέρα από τη φυσική ομορφιά της Νέας Αρτάκης ο ερευνητής οδηγείται σε διάφορα συμπεράσματα, συγκινείται και στο τέλος εξάγει κάποια ηθικά διδάγματα που ισχύουν διαχρονικά και πρέπει ο ίδιος ο μελετητής αλλά και όσοι ασχοληθούν με το έργο του να τα έχουν υπόψη τους και να τα εφαρμόζουν και όχι να είναι έπεια πτερόεντα και σκόρπιες πληροφορίες ατάκτως σκορπισμένες. Όλοι οι σκεπτόμενοι άνθρωποι και ιδιαίτερα οι βουλευτές και οι πολιτικοί πρέπει αυτά να έχουν κατά νου ιδίως όταν κυβερνούν και όχι να βουλιάζουν μέσα στην απληστία και τη διαφθορά. Οι Αρτακηνοί και οι Έλληνες είναι άνθρωποι που βίωσαν τα πάντα στο διάβα των αιώνων. Όμως με την εργατικότητα, με την εξυπνάδα τους, με τη γενναιότητά τους κατόρθωσαν να διατηρήσουν μέχρι σήμερα σχεδόν αναλλοίωτα τα ήθη και έθιμά τους, τη γλώσσα τους, τον πολιτισμό τους, την αγάπη τους προς την πατρίδα. Δε λύγισαν ούτε από τις κακουχίες των πολέμων, ούτε από τις σφαγές και λεηλασίες που υπέστησαν, ούτε από την προδοσία των “φίλων”.

Σήμερα παρόλο που ξεριζώθηκαν από τις προαιώνιες πατρίδες τους μετέφεραν μέσα στην καρδιά τους την ανθρωπιά, τη συνεργασία, την αγωνιστικότητα, το αδούλωτο πνεύμα. Και βλέπεις δίπλα στα παραδοσιακά οικίσματα που προσπαθούν να διατηρήσουν όσο καλύτερα μπορούν να χτίζονται νέες κατοικίες και πολυκατοικίες, σύγχρονα στάδια και ένα εργατικό μελίσσι από ντόπιους και πρόσφυγες από κάθε γωνιά της γης να εργάζονται για την οικονομική ανάπτυξη, για τη διατροφή των υπολοίπων ανθρώπων με ομόνοια και σύμπνοια. Όταν στο λιμανάκι της Αρτάκης με τα ήρεμα γαλάζια νερά του βλέπεις αγκυροβολημένα μεγάλα ιστιοφόρα-γιωτ μαζί με μικρές βαρκούλες και ψαροκάικα κατανοείς ότι οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν τίποτα να μοιράσουν, είναι ενωμένοι για να επιβιώσουν, για να ανταπεξέλθουν στις δύσκολες προκλήσεις της εποχής μας και να δηλώσουν ότι εδώ είναι οι Έλληνες και θα είναι για πάντα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

- Βαλέτας Γ. Άπαντα Γρυπάρη, Εκδόσεις Πηγής 1952
- Δραγούμης Μ. Φ. Η παραδοσιακή μας μουσική Ι. Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών 2003
- Δραγούμης Μ. Φ. Η παραδοσιακή μας μουσική ΙΙ. Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών 2009
- Ertozon R. M. Karidagi Yarimadasi ve Hevresindeki Adalar, Papiroos Basim Yayin, Istanbul 1998
- Ελληνική Μυθολογία, Εκδοτική Αθηνών, 1986
- Θουκυδίδου Ιστορία, Πελοποννησιακός Πόλεμος
- Ευαγγελίδης Μ. Η Μηχανιώνα της Κυζίκου, Εταιρεία Μελέτης της καθ' Ημάς Ανατολής, Αθήνα 2005
- Hasluck F. W., Cyzicus, Cambridge Un. Press, 1910
- Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, 1970 κ.ε.
- Προσωκρατικοί Φιλόσοφοι: Ηράκλειτος
- Καργάκος Σ. Η Μικρασιατική Καταστροφή, τόμ. Α & Β, Αθήνα 2010
- Μακρής Ι. “Οι κάτοικοι της Κυζικηνής χερσονήσου”, στο Μικρασιατικά Χρονικά, τόμ. Ε, 1961, σελ 211-226
- Μακρής Ι. “Πνευματική και εκπαιδευτική κατάσταση εν Αρτάκη και τοις πέριξ, από της τουρκικής κατακτήσεως μέχρι του έτους 1922”, στο Μικρασιατικά Χρονικά, τόμ. Ε, 1963, σελ 350-383
- Μακρής Ι. “Τοπογραφικά Σημειώσεις περί των τειχών και του λιμένος της αρχαίας Προκοννήσου”, στο Αρχαιολογική Εφημερίς, 1957, σελ 8-12
- Μακρής Κ. “Κυζικηνή χερσονήσος”, στο Μικρασιατικά Χρονικά, τόμ. ΣΤ, 1955, σελ 149-188
- Μακρής Κ. “Τα χωρία και τα μοναστήρια της Κυζικηνής χερσονήσου”, στο Μικρασιατικά Χρονικά, τόμ. Η, 1959, σελ 129-172
- Σαβράμης Ε., Ιστορικόν Σημείωμα περί της εν Κυζίκω Σχολής, Θεσσαλονίκη 1932
- Συλλογικό, Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Πυρσός, Αθήναι 1926-1934
- Συλλογικό, Χρονικό του 20ου αιώνα, Εκδόσεις Δομική, 1991
- Χρονάς Γ., Μια συνομιλία με τον Ντίνο Χριστιανόπουλο, Οδός Πανός, 2003
- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών <http://www.serrelib.gr/>
- Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, <http://www.ehw.gr/asiaminor>
- Ιστοσελίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου <http://www.ec-patr.org>
- Ψηφιακό αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου <http://www.venizelowarchives.gr>**